

prof. dr hab. Paweł Zawadzki
Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego
Pl. Jana Pawła II nr 2
50-043 Wrocław
Dziedzina: sztuki
Dyscyplina: sztuki muzyczne

Wrocław, 15.09.2022r.

Recenzja w przewodzie doktorskim mgra Krzysztofa Trzaskowskiego

Zleceniodawca recenzji

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina – zlecenie podjęte na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Dotyczy

- wszczęcia na wniosek pana mgra Krzysztofa Trzaskowskiego przewodu doktorskiego w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka
- decyzji Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina o powierzeniu mi funkcji recenzenta w niniejszym postępowaniu

Otrzymałem pracę pisemną z załączonym dziełem artystycznym zapisanym na płytach CD. Nie została załączona dokumentacja dorobku artystycznego, która przyczyniłaby się do zobrazowania sylwetki kandydata, jego ścieżki edukacyjnej, aktywności scenicznej, posiadanego repertuaru. Czyni to w mojej ocenie osobę doktoranta niewiarygodną.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgra Krzysztofa Trzaskowskiego pt. „**Mazurki Fryderyka Chopina w Wydaniu Narodowym. Interpretacja utworów w kontekście różnic tekstowych pomiędzy Wydaniem Narodowym pod redakcją J. Ekiera a Wydaniem Dziel Wszystkich**

pod redakcją I. J. Paderewskiego” składa się z dzieła artystycznego (zapis na nośniku elektronicznym) oraz pracy pisemnej. Obie części składowe tworzą jedną, spójną całość. Dzieło artystyczne zawiera nagrania utworów:

- CD 1 Mazurki op. 6, 7, 17, 24, 30, 33, 41

- CD 2 Mazurki op. Dbop. 42A, Dbop. 42B, 50, 56, 59, 63, WN: 7, 8, 14, 24, 25, 26, 41, 45, 48, 60, 64, 65

Dzieło artystyczne stanowią wszystkie Mazurki skomponowane przez Fryderyka Chopina, nagrane na dwóch płytach CD o łącznym czasie 2 godzin i 13 minut. Przy tak obszernym materiale dźwiękowym nie sposób się odnieść do każdej z poszczególnych miniatur. Recenzja będzie zatem dotyczyła ogólnego wrażenia po wnikliwym wysłuchaniu otrzymanego nagrania.

Rejestracja wszystkich utworów tego gatunku, czyni mgr Krzysztofa Trzaskowskiego osobą wyróżniającą się na tle swojego pokolenia, bo posiadającą w swoim repertuarze komplet tych utworów. Interpretacja Mazurków od pierwszych dźwięków wzbudza zainteresowanie. Techniczna jakość nagrania dźwięku, jak i przygotowanie fortepianu w istotnym stopniu przyczyniły się do umożliwienia panu Krzysztofowi Trzaskowskiemu posłużeniem się środkami pianistycznymi w celu uzyskania zamierzonego wyrazu artystycznego.

Pan mgr Krzysztof Trzaskowski podjął się 6 lat temu bardzo ambitnego wyzwania artystycznego. Bogactwo myśli muzycznych, niuansów dźwiękowych, niepowtarzalny charakter zawarty w każdym z opusów to jedne z licznych narzędzi służących interpretacji, służących ukazaniu całej gamy detali interpretacyjnych. Realizację całego zbioru Mazurków oceniam jako rzetelną. Na uwagę zasługuje dbanie o stosowne proporcje dźwiękowe, w tym świadome operowanie planami pod względem dynamicznym. Natomiast element różnicujący plany pod względem barwowym, w tym przypadku artykulacja – powinien być w interpretacji Kandydata bardziej wykorzystywany. Dotyczy to zwłaszcza polimelodycznych rozwiązań fakturalnych, wyraziściej funkcjonujących w późniejszych cyklach. Trzeba przyznać, iż w grze Doktoranta elementy wykonawcze często wynikają z kontekstu narracji muzycznej i są pozbawione przejawów dynamicznych i agogicznych. W wielu miniaturach odnalazł on naturalny balans pomiędzy aspektem taneczności, a prowadzeniem linii melodycznej. Jest to istotne, bowiem tendencja do przesadnego „roztańczenia” myśli muzycznych kusi wielu interpretatorów chopinowskich mazurków. Jednakże w niektórych utworach, jak np. w Mazurku op. 17 nr 4, pianista niepotrzebnie stosuje zbyt duże kontrasty w operowaniu

zmianami tempa, tracąc tym samym ciągłość chopinowskiego *espressivo* i *dolce*. Ogólnie narracja muzyczna prowadzona jest przez Pana Trzaskowskiego w dużej mierze naturalnie, jak np. w Mazurkach z op. 30, lecz w sposób dość mało wyszukany.

Muszę wspomnieć również o aspekcie poszukiwania różnorodności i różnic, będących przedmiotem dysertacji Kandydata. Nie może on uwolnić się od schematyczności frazowania zwłaszcza przy powtórzeniach myśli muzycznych. Budowa formalna i regularność struktur muzycznych nie powinny prowokować do używania podobnych środków wyrazu. Wskazałbym tu między innymi na ważną rolę czynnika harmonicznego, bowiem określony przebieg relacji harmonicznycych wnosi, tak pożądaną w Mazurkach, zmienność i bogactwo nastrojów. Nie jest to jednakże podnoszone przez recenzenta w kategoriach zarzutu. Jest osobistym spostrzeżeniem i wrażeniem, że wykonawca poprawnie posługuje się kolorytem struktur melodycznych.

W interpretacji Mazurków przedstawionej przez Pana mgra Krzysztofa Trzaskowskiego odnajdziemy bogaty wachlarz umiejętności wykonawczych, klasyczne podejście do interpretacji utworów i przemyślane posługiwanie się elementami dzieła muzycznego. Na uznanie zasługuje pedalizacja, która nie zamazuje licznych detali artykulacyjnych zawartych w tekście.

Częścią opisową pracy doktorskiej jest rozprawa doktorska pod tytułem: „**Mazurki Fryderyka Chopina w Wydaniu Narodowym. Interpretacja utworów w kontekście różnic tekstowych pomiędzy Wydaniem Narodowym pod redakcją J. Ekiera a Wydaniem Dzieł Wszystkich pod redakcją I. J. Paderewskiego**”.

Składa się ona ze wstępu oraz dwóch rozdziałów podzielonych na podrozdziały. We wstępie autor pracy wprowadza czytelnika w temat rozprawy doktorskiej oraz stawia tezę o istocie różnic tekstowych, występujących w tych samych utworach, ale w różnych redakcjach oraz ich wpływie na interpretację dzieł muzycznych, w tym wypadku chopinowskich Mazurków.

Rozdział 1 zawiera charakterystykę omawianych utworów z uwzględnieniem takich aspektów dzieła muzycznego jak: melodyka, rytmika, harmonia, artykulacja. Dodatkowo Autor dokonuje analizy budowy formalnej, tworząc tabelę z podziałem Mazurków na budowę konstrukcyjną miniatur oraz kolejną tabelę uwzględniającą podział utworów pod względem użytych przez Chopina tonacji. W aneksie czytelnik może zapoznać się z tablicą synoptyczną, której celem jest ukazanie wszystkich Mazurków, uwzględniając ich budowę, tonację oraz nawiązanie do stylizacji tańców. Przejrzystość zamieszczonych przez mgra Krzysztofa Trzaskowskiego

rozwiązań graficznych jest godna pochwały. Dalsze rozważania dotyczą ornamentacji, często zapisanej za pomocą dźwięków, ale również z użyciem typowych oznaczeń graficznych. Autor przedstawia własne idee realizacji ornamentów, wskazując tym samym na tok rozumowania oraz interpretacji owych drobnych niuansów wykonawczych.

Rozdział 2 jest głównym trzonem dysertacji naukowej. Zawiera analizę utworów w kontekście różnic tekstowych pomiędzy wydaniem – Wydaniem Narodowym w redakcji J. Ekiera a Wydaniem Dzieł Wszystkich pod redakcją I. J. Paderewskiego. W rozdziale tym, zestawione są ze sobą wszystkie utwory tego gatunku, skomponowane przez Chopina. Analizie porównawczej zostają poddane wszystkie najdrobniejsze elementy dotyczące artykulacji, dynamiki, agogiki, rytmiki czy wreszcie samej melodyki, która różni się w omawianych wydaniach. Mgr Trzaskowski bardzo skrupulatnie badał tekst muzyczny, aby w rezultacie owych badań, przedstawić możliwe warianty interpretacji miniatur. Autor nie narzuca czytelnikowi swoich wersji interpretacyjnych, jako jedynie możliwych, ale podsuwa czytelnikowi możliwości płynące z wnikliwej oceny różnic tekstowych i ich influencji na wykonanie. Podkreśla przy tym, że wiele różnorodności zwartych w tych samych epizodach, frazach muzycznych, wynika z improwizacyjnego sposobu prezentacji tych utworów przez samego kompozytora. Nie jest odkrywczym stwierdzenie, że Chopin grając swoje Mazurki niejednokrotnie modyfikował swoje utwory w trakcie występów publicznych, lekcji z uczniami czy wreszcie z dużym trudem podejmował ostateczne decyzje przesyłając wersje swoich dzieł do wydawców francuskich, niemieckich, itd. Niemniej wiedza w tym zakresie pozwala bardziej świadomie pracować nad Mazurkami.

Dysertacja napisana jest bardzo skrupulatnie, wręcz detalicznie. Język użyty w pracy jest bardzo przystępny, ale merytoryczny. W opinii recenzenta można by pokusić się o większe ukazanie potencjału wynikającego z różnorodności palety dźwiękowej możliwej do realizacji w odniesieniu do występujących różnic pomiędzy tekstem z odmiennych wydawnictw. Jednak recenzent zdaje sobie sprawę z obszerności omawianego zagadnienia i chęci zaprezentowania owego tematu w możliwie zwięzły sposób. Edycja Wydania Narodowego zostaje ukazana jako bliższa oryginałowi. Przygotowanie ww. wersji miało na celu dokonać selekcji różnorodnych opracowań Mazurków i ocenić wiarygodność, autentyczność materiałów wchodzących obecnie w skład WN Mazurków. Pomimo, że mgr Krzysztof Trzaskowski nie wyróżnia żadnego z dwóch wydań, to można odnieść wrażenie, że bliższe jego poczuciu estetycznemu, dotyczącemu jego interpretacji utworów Chopina, jest Wydanie Narodowe.

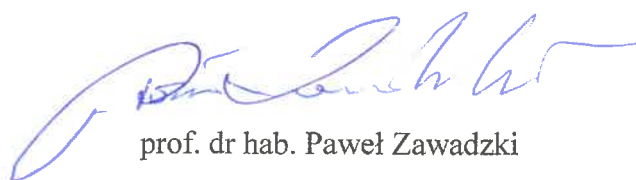
W podsumowaniu przywołane zostają ponownie wszystkie elementy związane z ewolucją

stylu chopinowskich Mazurków. Doktorant pragnie ostatecznie zaakcentować konieczność zapoznania się z literaturą urtextową, chcąc zbliżyć się jak najbardziej do intencji kompozytora, a tym samym wiarygodnie realizować zapisany tekst muzyczny. Mając świadomość z jaką wnikliwością sam Chopin podchodził do zapisu muzycznego, przy jednoczesnym ogromnym zamiłowaniu do improwizacji, mgr Trzaskowski stwierdza, że jest to zadanie niełatwe, ale mogące przynieść wiele satysfakcji.

Reasumując, treść pracy doktorskiej zawiera w sobie wielowarstwowe potraktowanie zagadnienia i ze względu na podjętą w niej tematykę jest wartościowa. Dysertacja odsłania wielopłaszczyznowość zjawiska, jakim jest interpretacja Mazurków Fryderyka Chopina w oparciu o różne wydania. Solidną częścią pracy jest przeprowadzona przez Doktoranta analiza porównawcza obu omawianych w pracy doktorskiej wydań, jak też wynikająca z tego faktu transformacja języka muzycznego i trudności w scharakteryzowaniu właściwej stylistyki. Satysfakcjonująca jest także podstawa naukowa teoretycznej części pracy. Zgromadzona bibliografia, a także przytoczone materiały nutowe, świadczą o rzetelnym podejściu do sfery badawczej. Sformułowania pisemne oddają niuanse znaczeniowe poruszanych zagadnień, czyniąc lekturę ciekawą, uporządkowaną i starannie napisaną pod względem językowym. Całość więc zakończyła uzasadniającą postawioną na początku dysertacji tezę.

Konkluzja

W swoim świadczeniu artystycznym, a także pracy pisemnej będącej opisem dzieła artystycznego mgr Krzysztof Trzaskowski sprostał wymogom kwalifikującym do otrzymania stopnia doktora sztuki w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Stwierdzam, że Doktorant wykazał się wiedzą i kompetencjami wykonawczymi w zakresie swojej dyscypliny, spełniając wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku. **Pracę doktorską Pana mgra Krzysztofa Trzaskowskiego przyjmuję.**

prof. dr hab. Paweł Zawadzki